

RAMPROGRAMMET MITTLAND

UTVÄRDERINGSRAPPORT PER 2007-09-30

AV

JOHN ANDREASSEN

1. Sammanfattning

Projektet Mittland är ett projekt i Leaders anda för utveckling av landsbygdens ekonomi där verksamhetsområdet är hela Ånge kommun och församlingarna Liden, Holm, Indal, Stöde, Sättna, Tuna och Attmar i Sundsvalls kommun. Projektet drivs som ramprogram med Ånge kommun som ramprogramägare. Mittland styrs av en s.k. LAG-grupp där deltagarna har utgjorts av lika många representanter från det privata näringslivet, ideella föreningar och offentliga instanser. Det totala projektstödet har uppgått till 7,8 miljoner kronor och projektiden har varit augusti 2004 – september 2007.

Mittland har beviljat stöd till totalt 26 delprojekt där verksamheten fokuserats inom någon/några av åtgärderna:

- Landskapsvård
- Främjande av turism och småföretagande
- Bytveckling/lokal utveckling samt skydd och bevarande av kulturarvet
- Samverkan och kunskapsuppbyggnad för landsbygdens ekonomiska utveckling
- Nationellt och transnationellt utbyte och samverkan
- Generellt landsbygdsutvecklande åtgärder i regionen.

Resultatet av projektarbetet har varit mycket gott. Projekten har haft en god spridning inom de olika åtgärdsområdena och även en god spridning inom det geografiska verksamhetsområdet. Samtliga projekt har genomförts enligt projektansökan inom angiven budget och med ideellt arbete i betydande omfattning.

Projektarbetet har följt Leaders anda med avseende på arbetssätt, underifrånperspektiv, nytänkande, överförbarhet och nätverkande. Ett stort antal nya nätverk har bildats.

Bestående resultat av projektarbetet kan i tydligt visas i nästan alla delprojekt. I några delprojekt får framtiden utvisa projektens bestående resultat.

Fortsatt projektarbete finns redan planerat i många delprojekt, t.ex. att turistevenemang fortsätter som årligt återkommande evenemang. I några fall erfordras dock någon form av ekonomiskt bidrag för att en fortsättning skall komma till stånd.

Mittlands direkta projektmål med avseende på:

- 10 nya företag/föreningar har nästan uppnåtts då 2-4 nya företag, 5 nya föreningar och 6 nya arbetsgrupper bildats.
- 20 nya arbetstillfällen har ej uppnåtts på kort sikt - 10 tillskrivs projektet, fler kanske tillkommer om några intressanta projekt finner finansiering för en fortsättning.
- 20 SME:s och 10 nätverk som stöttats har mer än väl överträffats
- 100 deltagare som genomgått utbildning har uppnåtts mer än väl – många ungdomar har deltagit informationsträffar, studiecirkel och utbildningsaktiviteter.

2. Utvärderingens mål och genomförande

Utvärderingen skall ge svar på om:

- projekten genomförts enligt ansökningarna och i Leaders anda
- projektresultaten blivit de förväntade
- bestående projektresultat finns
- projektresultaten fått önskvärd spridning
- det finns idéer/planer på fortsättning på projekten
- det finns övriga synpunkter av intresse

Utvärderingen har genomförts genom att jämföra projektansökningar med projektens slutrapporter samt att genomföra intervjuer med samtliga projektledare samt intressenter som påverkats av projekten (se bilaga 1).

Utvärderingen har genomförts under tiden maj – september 2007.

3. Projektens genomförande

Samtliga projekt har genomförts i enlighet med projektansökningarna.

Projektgrupper har bildats – ofta på kort tid - då det redan funnits klara projektidéer i redan etablerade föreningar. Tidsaspekten har varit viktig eftersom projekttiden varit begränsad eller styrts av starttid för evenemang eller genomförandet av evenemang.

Målen med de flesta projekten har varit mycket konkreta. I de turistorienterade projekten har det t.ex. ofta handlat om att förbereda genomförandet av ett evenemang eller att få till stånd en ny turistled, dvs. något som varit lätt att följa upp. I de näringslivsorienterade projekten har det handlat om att samverka/bilda förening eller att upprätta handlingsplaner för projekt vilket också är uppföljningsbart.

Hur väl genomförandet har lyckats har ofta berott på hur projektledaren lyckats organisera projektet. Några bra exempel är projekt där projektledarna organiserade sina projekt i ett flertal delprojekt med självgående delprojektsansvariga. Projektledaren fick då en samordnande roll och fick tid att leda projektarbetet lättare. I några projekt har det av olika skäl skett byte av projektledare vilket ibland påverkat projektarbetet negativt.

Trepartssamverkan enligt förutsättningarna har skett i de flesta projekt mellan de olika intressenterna i projektet, dvs. föreningslivet, näringslivet och den offentliga verksamheten. De ideella insatserna har ofta blivit betydligt mer än projektbudgetens krav.

Tyvärr har projekttiden inte alltid givit tillräckligt utrymme för samverkan mellan de olika delprojekten inom Mittland.

4. Projektresultat jfr förväntat resultat

Projektens resultat har mer än väl uppfyllt förväntningarna.

Vid genomgång av projekten med projektledarna framgick att ca 21 var nöjda eller mycket nöjda med sitt projektresultat. Resterande 5 projektledare var ej helt nöjda. Anledningar till detta var färre besökare/deltagare på genomförda evenemang eller att man inte hunnit genomföra projekten enligt plan eller projekten inte fått den respons som man hoppats på.

Huvudprojektet Mittland hade som direkta kvantifierbara mål att:

- skapa 10 nya företag/föreningar
- skapa 20 nya arbetstillfällen
- ge 100 deltagare utbildning/fortbildning

Vid jämförelse mellan uppnådda projektresultat enligt projektens slutrapporter och förväntat resultat enligt projektansökningarna finner en marginell avvikelse mellan den förväntade ökningen i antal nybildade företag/föreningar. De nya företag som tillskrivs projektet är Melinevent, Walkaways AB samt LNAB. Möjligtvis tillkommer något/några till inom kort. Dessutom har fem nya föreningar bildats samt sex nya projektgrupper. Många föreningar och företag har också genom projekt stärkt förutsättningarna för sin fortsatta verksamhet.

Därmed kan första direkta kvantifierbara målet anses vara uppfyllt.

Däremot är det svårare att påvisa att målet med att skapa 20 nya arbetstillfällen har uppnåtts. Mittlandsprojekten hade i sina ansökningar förutspått att ca 22 stycken nya arbetstillfällen skulle skapas. I slutrapporterna noteras att 10 personer fått jobb under tiden som projekten pågått. I några av dessa påvisas att de fått jobb pga. de deltagit i projektarbetet. Några projekt ger i sin förlängning hopp om ytterligare arbetstillfällen. Föreningspoolerna i Ånge och Matfors samt projektet Getberget kan medföra möjligheter till ytterligare ett antal arbetstillfällen om fortsatt finansiering ordnas. Under projekttiden har Mittlandsprojekten också inneburit sysselsättning för projektdeltagare av ansevärd omfattning - uppskattningsvis ca 80 årsarbeten - varav ca 15 årsarbeten är ideellt arbete!

Anser därför att även det andra direkta kvantifierbara målet är uppfyllt.

Många deltagare har genomgått utbildning av olika slag inom projektet Mittland. Kulturhuset i Ånge, En stund över och Ung företagsamhet är projekt som alla vänt sig till och utbildat/informerat många ungdomar. Sammantaget torde mer än 300 deltagare ha genomgått någon form av utbildning vilket mer än väl uppfyller förväntningarna.

Lägger man till resultaten från de olika turistaktivitetsprojekten och kulturbevarandeprojekten som inneburit att många orter, kulturskatter och händelser inom Mittlandsregionen blivit mer kända och fått ökad attraktionskraft kan resultatet av Mittlandsprojekten anses väl ha överträffat förväntningarna.

5. Bestående resultat

De allra flesta projekten - 23 av 26 - har givit mycket tydliga bestående resultat. Det gäller t.ex. projekt där man skapat vandrings-, rid eller skoterleder. Dessa har man dessutom åtagit sig att på olika sätt underhålla och förbättra fortsättningsvis. Bestående projekt är också de som bevarar kulturarvet, kulturprojekt samt de nya evenemang som man avser att upprepa kommande år. Vissa är dock beroende av bidrag för fortsatt verksamhet.

Tydliga bestående resultat är också de nya nätverk som formaliserats i företagarföreningar, föreningssamverkan, föreningsråd och bysamverkan.

I några fall är det ännu för tidigt för att se något bestående resultat. Det gäller de projekt som inte hunnit slutföras enligt plan eller informationsprojekt som varit svårt att mäta.

Sammanfattningsvis kan konstateras att projektet Mittland som helhet har givit många positiva bestående resultat – helt enligt projektets målsättning.

6. Resultatspridning

Lika viktigt som att genomföra projekten är att genomföra en bra resultatspridning. Då Mittland är ett projekt i LEADERS anda innebär det att projektresultaten skall spridas så att det blir ”ett lärande som andra kan använda”. Därför är enkel tillgång till bra projektdokumentationen viktigt när man genomfört projekten.

På Mittlands hemsida, www.mittland.nu finns övergripande projektinformation om alla Mittlands projekt med hänvisningsinformation till respektive projektledare. Mer detaljerad information finns på hemsidor hos 13 projekt. Ytterligare några projekt har tillgång till hemsidor men dessa har ej använts för resultatspridning. Resultatspridning kring evenemang har spridits via annonsering, broschyrer, artiklar och ibland även via radion och tv. I några fall saknas dock resultatspridning helt.

Allmänt kan noteras att projektens resultatspridning kunde gjorts bättre för att projektresultaten verkligen blir ”ett lärande som andra kan använda”. Planering av resultatspridningen borde kanske ingå som egen projektaktivitet i resp. delprojekt.

7. Nya projekt som fortsättning på Mittlandsprojekten

Nästan samtliga projekt får någon form av fortsättning. Av de 10-tal evenemangsprojekten beräknas ungefär hälften redan ha bestämt sig för en årlig fortsättning. Övriga är beroende av nya bidrag och eldsjälarna för att fortsätta.

Samtliga tre turistledprojekt kommer sannolikt att utvecklas på ideell basis med

fortsatt underhåll och sammankopplig med andra leder.

Av de projekt som handlar om samverkan och näringslivsutveckling har de flesta en tydlig fortsättning. Det finns formella samverkansgrupper med färdiga handlingsplaner för att med intressanta och spännande projekt för att utveckla näringslivet. Samverkansprojektet i Stöde mellan näringslivet och föreningslivet, Centrumutveckling i Mittland och Föreningspoolen i Ånge är exempel på detta liksom projektet "Framtidens Getberget". Dock krävs i de flesta av dessa projekt att finansieringen löses.

Det exakta svaret på hur många nya projekt som verkligen startats fås först om något år men det ser klart lovande ut.

8. Övriga projektsynpunkter

En synpunkt som flera projektledare framfört var att de hade haft problem med projektfinansieringen. De sista 20 procenten av bidraget fick ju inte utbetalas förrän projektet slutrapporterats. För ideella föreningar utan någon större omsättning och med liten kassa medförde detta problem. Projektledare fick ibland medfinansiera projektet med egna privata medel i väntan på att bidrag skulle betalas ut. Ett sätt att undvika denna problematik kan vara att dela upp projekten i fler etapper/underprojekt.

En positiv synpunkt var att någon/några deltagare i varje delprojekt fick utbildning i projektadministration hos kurs hos Mittland. Detta var ett nödvändigt krav eftersom det för många var första gången som de deltog i ett EU-finansierat projekt.

En annan positiv synpunkt som måste nämnas är den stora entusiasm undertecknad mötte vid intervjuerna. Samtliga tyckte att deras projekt hade varit mycket givande och även roligt - trots allt arbete. Eller som någon uttryckte det " nu har jag fått blodad tand och kommer att försöka få igång fler projekt!"...

Betydelsen av engagerade eldsjälur kan inte nog understrykas. Detta märks tydligt i det ideella arbetet som ju blivit mer än 50 % mer än det planerade enligt budgeten.

9. Indikatorer

De indikatorer som specificerades för projektet samt måluppfyllnad för dessa finns

detaljerat under rubrik 4. Projektresultat ovan.

- * Målet 10 nya företag/föreningar har uppnåtts då 2-4 nya företag, 5 nya föreningar och 6 nya arbetsgrupper bildats.
- * 20 nya arbetstillfällen har ej uppnåtts under projektperioden, 10 tillskrivs projektet – fler kanske tillkommer om några intressanta projekt finner finansiering för en fortsättning.
- * 20 SME:s och 10 nätverk som stöttats har mer än väl överträffats
- * 100 deltagare som genomgått utbildning har uppnåtts mer än väl – många ungdomar har deltagit informationsträffar, studiecirkel och utbildningsaktiviteter.

Indikatormålen kan därför sägas ha infriats och överträffats.

10. Projektets påverkan på horisontella kriterier

Projektet är i huvudsak **miljöneutralt**. Det delprojekt som skulle kunna sägas vara positivt för miljön är ”Skoterled från kust till fjäll”. I detta styrs ju skoteråkandet till en led vilket säkert uppskattas av både växtlighet och djurliv.

Projektet får också anses vara **könsneutralt** då projekten vänts sig ungefär lika mycket till män och kvinnor, vilket bl.a. märks att det finns ungefär lika många projektledare av båda könen. Ett av projekten – ”En stund över” – är undantaget som är ett renodlat kvinnoprojekt.

11. Projektets övriga resultat och erfarenheter

Projektet har gått planenligt och enligt lagd budget.
För detaljerad redovisning hänvisas till projektets ekonomiska sammanställning.

En gemensam spridningsstrategi för hela projektet Mittland har diskuterats.
Bl.a. har projektinformation sammanställts i form av en tidning som kommer att delas ut till alla hushåll i Mittlandsområdet.

12. Övrig projektinformation

Ett Leaderseminarium anordnades den 30 september på Ålsta folkhögskola. Avsikten var att representanter från de olika underprojekten i Mittland skulle få träffa varandra

och få information om varandras projekt, nya kunskaper om framtida LEADER . De fick också arbeta tillsammans i diskussionsgrupper och ge synpunkter om hur man vill skapa projekt i nästa programperiod.

En arbetsgrupp har nu bildats för att med Leadermetoden fortsätta med lokalt utvecklingsarbete med stöd av det nya Landsbygdsprogrammet. Målet är att Ånge kommun, Bräcke kommun och landsbygden inom Sundsvall kommun bildar ett nytt formellt Leaderområde med nya projektnamnet Mittland 2.

Sundsvall 2007-10-19

.....
John Andreassen

Bifogas:
Förteckning över intervjupersoner
Förteckning över projektens hemsidor

INTERVJUADE PERSONER PER PROJEKT

Liden Wildlife Film Festival – Carina Möllerberg, projektledare

Pilgrimsleden – Laila Grubb, projektdeltagare

Gusturleden - Kitty Sahlén, projektledare, Maria Rosenberg, Bo på lantgård.

En stund över – Gunnel Ledström-Blixt, projektledare

Föreningspoolen i Ånge – Kjell Sundqvist, projektledare

Föreningspoolen i Matfors – Lena Schmidt

Trädets väg – Bertil Hörnqvist, projektledare

Ungdomskraft och utveckling – Tomas Eriksson, projektledare

Framtidens Getberget – Per Sandvik, projektledare

Bysamverkan – Jan-Erik Eriksson, projektledare

Centrumutveckling 1 och 2 – Lars G Ohlsson, projektledare

Turism i väst – Ove Walther, projektledare

Ånge IF sommarcamp 1 och 2 – Stefan Gulliksson, projektledare

Skoterled – Göran Ottosson, projektledare

Förberedelser inför Stöde musikvecka 1 och 2 – Sten Näslund, projektledare

Samverkan i Stöde 1 och 2 – Hans Wiklander, projektledare, Rut Eriksson, projektdeltagare

Härefestivalen – Håkan Alfredsson, projektledare

Marmen – Christina Antonsen, projektledare

Kulturhuset i Ånge – Mari Jonsson, projektledare

Upplev Sillre – Kristina Sillerström Rådberg, projektledare

Ljungandalens Näringslivsutveckling – Lars Qvarngård, projektledare

Förberedelser inför Ingrid Bergman jubiléet – Gertrud Svensson, projektledare

PROJEKTENS HEMSIDOR

Liden Wildlife Film Festival – www.lidenwildlifefilm.se (ingen projektinfo.)

Pilgrimsleden – www.pilgrimmedelpad.se

Gusturleden – www.gustur.nu

En stund över – hemsida saknas

Föreningspoolen i Ånge – hemsida saknas

Föreningspoolen i Matfors – hemsida saknas

Trädets väg – www.angekabare.nu

Ungdomskraft och utveckling – hemsida saknas

Framtidens Getberget – www.getberget.se

Bysamverkan – www.medelvagen.se (ej aktuell)

Centrumutveckling 1 och 2 – hemsida saknas

Turism i väst – www.midadventure.se

Ånge IF sommarcamp 1 och 2 – www.campmitt.se

Skoterled – hemsida saknas

Förberedelser inför Stöde musikvecka 1 och 2 – www.stodemusikvecka.nu

Samverkan i Stöde 1 och 2 – www.stodehembygd.se

Härefestivalen – www.indalsmusikforum.se

Marmen – www.attmar.nu (projektinfo saknas)

Kulturhuset i Ånge – www.magnetizer.se (projektinfo saknas)

Upplev Sillre – www.sillre.se

Ljungandalens Näringslivsutveckling – www.fransta.com

Förberedelser inför Ingrid Bergman jubileet – www.stodehembygd.se

MITTLANDS LAG-grupp

INTERVJUSAMMANSTÄLLNING

AV

JOHN ANDREASSEN

1. Sammanfattning

LAG-gruppen (Local Action Group) är benämningen på styrelsen för projektet Mittland, som är ett projekt i Leaders anda för utveckling av landsbygdens ekonomi där verksamhetsområdet är hela Ånge kommun och församlingarna Liden, Holm, Indal, Stöde, Sättna, Tuna och Attmar i Sundsvalls kommun.

Projektet har drivits som ramprogram med Ånge kommun som ramprogramägare med ett totalt projektstöd på ca 7,8 miljoner kronor. Projekttiden har varit augusti 2004 – november 2007 och omfattat 26 delprojekt.

Deltagarna i LAG-gruppen har utgjorts av lika många representanter från det privata näringslivet, ideella föreningar och offentliga instanser. LAG-gruppens centrala uppgifter har varit att behandla projektansökningar, bevilja stöd till valda projekt samt ansvara för uppföljning av beviljade projekt.

Verksamheterna i projekten har fokuserats till någon/några av åtgärderna:

- Landskapsvård
- Främjande av turism och småföretagande
- Bytveckling/lokal utveckling samt skydd och bevarande av kulturarvet
- Samverkan och kunskapsuppbyggnad för landsbygdens ekonomiska utveckling
- Nationellt och transnationellt utbyte och samverkan
- Generellt landsbygdsutvecklande åtgärder i regionen.

Organisationen av styrelsearbetet i en s.k. LAG-grupp har varit mycket lyckad. Den främsta anledningen till detta anses vara LAG-gruppens breda sammansättning med representation från näringsliv, kommuner och det ideella föreningslivet. Detta har medfört att man snabbt kunnat ha synpunkter ”från alla håll” på projekten samt lika snabbt erhållit en bred förankring av projektbeslut. Man kan säga att även styrelsearbetet har följt Leaders anda med avseende på arbetssätt, underifrånperspektiv, nytänkande, överförbarhet och nätverkande.

Detta sätt att ha en bred projektledningsorganisation som representerar såväl privat näringsliv som offentliga myndigheter och medborgare i form av ideella föreningar är något som mycket väl skulle kunna fungera i många andra typer av projekt. Projektorganisation med trepartnerskap anser man inte bara kan - utan **bör** – användas i andra typer av projekt och kanske även i många andra sammanhang. Särskilt bra kan vara komplexa projekt liknande Mittland som ju spänner över många helt skilda verksamhetsområden och där man har stort behov av olika kompetenser och perspektiv.

2. Sammanställningens mål och genomförande

Sammanställningen skall ge svar på:

- hur organisationen i LAG-grupp upplevts
- hur ärendeberedningen fungerat
- hur gruppens sammansättning påverkat styrelsearbetet
- hur det påverkat projektbeslut
- om det påverkat förhållande kust-inland
- om det är överförbart till andra projekt
- ev. övriga synpunkter

Sammanställningen har genomförts genom intervjuer med några medlemmar av LAG-gruppen som representerat såväl näringsliv som kommun och ideell förening. En avgränsning är att resultatet då inte kan sägas vara helt representativt för alla medlemmar i LAG-gruppen.

Utvärderingen har genomförts i november 2007.

3. Resultat

- * Lag-gruppen har varit en relativt stor grupp som bestått av 12 ordinarie ledamöter samt ordföranden. Allmänt kan sägas att **organisationen har upplevts mycket positivt** och att trepartnerskapet varit berikande med nya kontakter. Den skapar kontakter/nätverk mellan parter som normalt inte möts, ger nya perspektiv och besluten får en bra förankring genom deltagande politiker/kommunanställda – **”3-dubbelt bra”!**
- * Lag-gruppens storlek har naturligtvis ställt höga krav på att deltagarna varit väl förberedda inför möten. Arbetsgruppen har hanterat **ärendeberedningen** väl och mötesdeltagarna har varit väl förberedda inför styrelsemötena.
- * Mötena har haft bra antal deltagare även om några trappat av i slutet av projektperioden. I några fall kan det ha berott på ändringar av mötesdagar, något som kan ställa till besvär för de som har fulla möteskalendrar. Man har upplevt att **alla parter i stort varit likvärdiga** på mötena även om några i början varit mindre välinformerade inom området – något som rättades till med tiden. Balansen mellan olika kompetenser har varit bra och **trepartnerskapet berikande och tillfört nya perspektiv**. Bland annat hoppas och tror man att politiker får en förståelse för och nödvändigheten av ideella krafter vid landsbygdsutveckling.

- * **Projektbesluten har upplevts som rättvisa.** Jävigade ledamöter har ej deltagit i beslut kring egna projekt. I vissa fall kan det dock upplevas som att man "bevakar" beslut kring egna projektområden. I några fall har projektidéer fötts inom LAG-gruppen vilket inte alltid upplevts positivt av alla i beslutsprocessen – "kan vara svårt att säga nej till "egna" projekt".
- * Projektbesluten mellan **kust och inland** har varit problemfritt eftersom det funnits skilda budgetar.
- * Projektorganisation med trepartnerskap anser man inte bara kan - utan **bör** – användas i andra typer av projekt och kanske även i många andra sammanhang. Särskilt bra kan det vara komplexa projekt liknande Mittland som ju spänner över många helt skilda verksamhetsområden och verkligen har stort behov av olika kompetenser och perspektiv.
- * I övrigt kan noteras att LAG-gruppen kanske borde berikas med **ytterligare någon folkvald politiker** och återigen att en stor LAG-grupp ställer höga krav på en bra ärendeberedning för att få smidiga styrelsemöten.

Som slutord bör även sägas att projektorganisation med en LAG-grupp har upplevts så positivt och berikande att deltagarna gärna deltar i fortsatt projektarbete....

Gävle 2007-12-05

.....
John Andreassen